

PLATA
FORMA
PER LA
LLENGUA

Què faig si...?

Alguns suggeriments que poden ésser útils per afrontar situacions quotidianes pel que fa a l'ús del català

“Tot seguit [l'oncle] (...) ens parlà d'un seu viatge a les Illes Bahames (...) - Hòmens i dones, tots eren ben trempats, amb uns ullots grans, que alguns els tenien verds i tot. I el cas és que tu anaves caminant, xino-xano, per la vorera, i encara no n'havies vist un davant teu, que ja se n'havia abaixat per cedir-te el pas. D'entrada, l'oncle s'ho havia pres com a senyal d'exquisida cortesia i bona educació, però -home observador com ell era- no tardà a adonar-se que el pas, només el cedien els negres, i que, a més a més, tan sols ho feien amb els blancs, i no entre ells, que -quan es creuaven compartien la vorera sense grans dificultats. En acabar l'anècdota, tots els presents coincidirem a lamentar l'abús i l'evident discriminació que suposava per als ciutadans de les Bahames, haver de sotmetre's de manera tan servil i ignominiosa, i cedir sistemàticament la prioritat als forasters. Algú encara reblà: - Només faltaria... forasters vindran que de casa ens tiraran. En això estàvem, compartint la indignació contra aquella submissió abjecta, quan arribà a la casa un dels néts del meu oncle, acompanyat de la seua nòvia que, en entrar, ens saludà cortesament: - Buenas noches. (...) Fins a la seua arribada, a la sala hi havia hagut set persones catalanoparlants. A partir d'aleshores, qualsevol que hi haguera entrat s'hauria pogut pensar que estava davant de nou castellanoparlants, perquè quan la conversa es reprengué, tots els que parlaren ho feren en la llengua de la recent vinguda. Només dos paraules li havien bastat per a produir aquell miracle de conversió lingüística de la meua família. Mentre l'oncle Enric, perdut ja el ritme de la conversa, es mirava calladament els peus, vaig pensar, ves a saber per què, en aquells negres bellíssims de les Bahames.”

Extret de: La bona educació dels ciutadans de les Bahames

Ferran Suay

Sumari

Pàgina

A- Converses i diàlegs amb persones que no parlen català	5
B- Dèficits en la presència del català en diversos àmbits i serveis, i com reclamar-los	14
C- Dades sobre el català i arguments sobre la seva importància	24
D- Dubtes de quan i on ens podem dirigir en català, què podem fer per millorar-ne l'ús i com justificar la nostra identitat lingüística en determinades situacions	31
E- On adreçar-se per fer una reclamació oficial i informar-se sobre què podem denunciar	40

Introducció

Sovint en la nostra vida quotidiana ens trobem, pel que fa a l'ús de la llengua, en situacions que a voltes se'ns fa difícil d'encarar. Aquest document suggereix un seguit d'idees arreplegades per diferents persones i que poden ser d'utilitat en determinats moments. Tanmateix, les alternatives d'actuació en són moltes més i de ben segur que fins i tot n'hi haurà de més adients segons cada cas particular. Aquests són només suggeriments, sense cap mena de pretensió; simplement amb la voluntat de facilitar alternatives per a l'ús normal del català en les situacions del dia a dia.

4

Un precepte molt recomanable, de manera especial en qualsevol d'aquestes situacions, és mostrar en tot moment una actitud positiva, constructiva i fins i tot prendre's les coses amb bon sentit de l'humor. El fet de canviar certs hàbits, l'oportunitat que ens donen per posar el nostre gra de sorra a favor de l'ús del català, és també un pas en ferm per millorar la nostra autoestima. Davant de qualsevol situació no hi hem de veure pas el conflicte, sinó la gran satisfacció que sentirem per l'aportació positiva que ens fem a nosaltres mateixos i a la nostra llengua en tant que part integrant de la nostra identitat i, per tant, del nostre sentiment com a persona. En cap cas no hi hem de veure el problema, sinó la il·lusió,

el moment per passar-nos-ho bé amb el profit personal de qui contribueix a una bona causa. No és pas qüestió d'amargar-nos, ni barallar-nos, ni discutir. Tampoc és qüestió de crear enemics, sinó complicitats. Tanmateix, hi haurà certes situacions en què haurem de reclamar els nostres drets, però sempre amb una actitud constructiva i no pas a la defensiva. Si en qualsevol cas veiem que podem caure en aquest parany, més val que ho deixem estar, d'oportunitats, ja en sortiran d'altres.

També cal tenir en compte que, per raons de legislació, aquest document està especialment adreçat als ciutadans que actuen dins el territori sota administració de la Generalitat de Catalunya. D'altra banda, la seva elaboració parteix de la situació al 2006.

Finalment us demanariem que, si en aquest document trobeu que hi manquen algunes qüestions que us preocupen, ens les féssiu arribar a la Plataforma per la Llengua per tal d'afegir-les en posteriors actualitzacions.

Ens podeu plantejar qualsevol qüestió escrivint-nos a info@plataforma-llengua.cat.

1 Quan en general se'm dirigeixen en castellà, puc continuar la conversa en català? És de mala educació?

Naturalment que podem seguir la conversa en català. No és de mala educació, ans al contrari. Aquesta actitud de canviar de llengua per educació forma part d'una sèrie de prejudicis que ha adquirit la nostra societat per justificar els nostres complexos i manca d'autoestima amb la nostra pròpia llengua i identitat cultural i, per tant, i al cap i a la fi, amb una de les parts més essencials de la nostra persona.

El tòpic de canviar de llengua per "cortesia" prové d'uns codis de conducta imposats mitjançant un procés violent de canvi d'hàbits.

El tòpic de canviar de llengua per "cortesia" prové d'uns codis de conducta imposats mitjançant un procés violent de canvi d'hàbits. En posteriors generacions, per imitació i nul plantejament de la situació, molts ciutadans l'han adoptat per costum. D'aquesta manera l'hàbit ha esdevingut "natural" i com tot hàbit acceptat en el nostre entorn se'ns fa difícil de canviar. Però al cap i a la fi un hàbit és un hàbit. Només cal fer un esforç i, en poc temps, un cop assimilat el nou hàbit se'ns farà difícil de tornar-lo a canviar. Sovint prenem una actitud que precisament no ajuda a la

integració ni a mostrar un criteri de societat plural i respectuosa vers les persones vingudes d'altres indrets.

Hi ha identitats que es basen en característiques d'origen o ètniques, però sortosament la nostra comunitat nacional s'identifica amb una llengua.

S'arriba als extrems que, intentant justificar aquesta manca d'autoestima, sovint es recorre a arguments verbals totalment ficticis i mancats de sentit, com ara pretendre que la llengua és només un instrument de comunicació o que parlant català deixem de ser universals i esdevenim tancats, quan purament el que estem fent és justament el contrari: discriminar-nos a nosaltres mateixos mostrant-nos extremadament "provincians" i discriminar el nostre interlocutor, privant-lo d'accedir al nostre àmbit cultural, posant la barrera més radical i severa perquè deixi de ser estranger a casa nostra: la llengua.

Hi ha identitats que es basen en característiques d'origen o ètniques, però sortosament la nostra comunitat nacional s'identifica amb una llengua.

A - Converses i diàlegs amb persones que no parlen català

Així, simplement aprenent-la i parlant-la tothom pot formar part d'aquesta comunitat. Posar traves de bell antuvi a aquest principi és foragitar-lo radicalment del nostre àmbit cultural, i foragitar-nos a nosaltres mateixos perdent la dignitat i el respecte que ens mereixem.

El fet de respondre en català és imprescindible si volem mostrar a l'altra persona que el considerem un català més, i que volem que participi d'una convivència plena i oberta en la nostra societat.

A més, li estem facilitant l'aprenentatge de la nostra llengua fent que aquesta integració sigui més ràpida i l'estem informant de la nostra realitat social i cultural. Tanmateix, en el cas que l'altra persona (turista, estranger o altres) no ens entengués parlant en català o ens demanés que canviéssim de llengua, vegeu el punt 2.

6

2 Parlant en català em diuen que no m'entenen i em demanen que els parli en castellà. Com hauria d'actuar?

En aquest punt ens podem trobar en diverses situacions que poden tenir respostes molt diferents segons cada cas en particular. Les hem dividides en tres grups.

1. En un primer grup inclouríem aquelles situacions en què nosaltres actuem com a clients d'un servei públic o d'un servei d'atenció al client, ofert tant per una empresa com per l'administració, i que qui ens diu que no ens entén està duent a terme aquesta responsabilitat bé sigui com a dependent d'una botiga, cambrer, servei telefònic o altres serveis d'atenció al client. En aquest cas vegeu el punt 4.
2. En un segon cas inclouríem aquells casos en què ens trobem en una situació clara de subordinació lingüística.

Dins d'aquest cas inclouríem el fet de ser nosaltres els venedors, una situació on ens hi juguem el lloc de feina o d'altres casos particulars. Aquí la nostra resposta variarà en funció de la receptivitat del nostre interlocutor cap al català, la comprensió que en tingui, la bel·ligerància que mostri vers el nostre idioma, la transcendència de la trobada i el context concret.

I és lògic que en certs casos ens mostrem submisos per interès personal, fins i tot desconeixent la capacitat de comprensió del català del nostre interlocutor.

3. Finalment, en el darrer grup hi inclouríem les converses on hi ha una situació equitativa entre parlants o fins i tot nosaltres estem en una situació avantatjosa. En aquest darrer cas, recomanem especialment mostrar en tot moment una actitud positiva de "seducció" vers la nostra cultura, i en cap cas crear el conflicte (només en casos extrems d'una persona ideològicament reticent a la nostra cultura, ella tindrà el conflicte, però no pas nosaltres que assumim la situació com a plenament normal).

En converses curtes podem parlar en català i facilitar la comprensió amb gestos (per exemple quan algú ens demana una adreça, podem acompanyar-lo fins al lloc indicat o bé orientar-lo). Si no és castellanoparlant i sabem la llengua pròpia del nostre interlocutor o una altra llengua d'àmbit internacional que conegui (sovint anglès o francès, per exemple), podem adreçar-nos-hi en aquesta llengua que coneixem i si tenim dificultats, barrejar el català tot ajudant-nos d'altres recursos (gestos, somriures...).

8

Si és castellanoparlant o no podem emprar una altra llengua que li sigui més propera, li podem parlar naturalment en castellà. Aquest

seria el cas, per exemple, de converses amb un turista o viatger castellanoparlant.

El nostre interlocutor ens anirà donant pistes de la millor manera de com tractar la situació. En la majoria dels casos, si com a mínim tothom parlés en català, amb l'excepció que el nostre interlocutor ens demanés de canviar de llengua, ja seria un pas prou important. Altrament, si encara tenim dubtes de no ésser prou compresos, sempre li podem demanar si ens entén. Un "molt bé", un "adéu" o un "a reveure" i una bona dosi de simpatia i cordialitat seran claus per afavorir la situació i la bona entesa.

3 En una botiga, bar, restaurant, supermercat o altre servei d'atenció al client de qualsevol empresa m'atenen només en castellà. En quin idioma haig de seguir la conversa? Els puc denunciar o queixar-me?

Naturalment no cal que canviem d'idioma; tenim tot el dret de parlar-los en català, i en cap cas ens poden obligar o demanar que els parlem en castellà.

L'aplicació de la disponibilitat lingüística, el dret que ens contestin en català, per bé que existeix en el nou Estatut, està subjecte al que estableixin les lleis (article 34 de l'Estatut). Sí que els podem denunciar o queixar-nos si ens demanen que canviem d'idioma (vegeu el punt 4).

4 En una botiga, bar, restaurant, supermercat o en d'altres llocs d'atenció al client de qualsevol empresa, la persona que m'atén i a qui m'adreço en català em demana que canviï d'idioma o em deixa clar que no m'entén. Què haig de fer?

En aquest cas ningú no ens pot exigir que canviem d'idioma. La legislació diu clarament que: "Les empreses i els establiments dedicats a la venda de productes o a la prestació de serveis que desenvolupen llur activitat a Catalunya han d'estar en condicions de poder atendre els consumidors i consumidoras quan s'expressin en qualsevol de les llengües oficials a Catalunya." (Article 32.1 de la Llei 1/1998 de 7 de gener, de política lingüística). Per tant, no canviarem d'idioma.

Podem en tot cas demanar que ens atengui algú altre que sàpiga català i, si no és possible, o això implica temps d'espera o altres

dificultats, podem fer una queixa a l'empresa, dir-los clarament el reglament que incompleixen i demanar el full de reclamacions; o, si més no, fer la reclamació posteriorment a l'Agència Catalana del Consum, a les Oficines de Garanties Lingüístiques o mitjançant alguna altra entitat intermediària.

Cal reconèixer, tanmateix, que les denúncies per incompliment d'atenció oral al client són difícils de demostrar. En cap cas entrarem en discussions filosòfiques, de coneixement o no d'una llengua o altra... simplement hi ha uns dèficits d'atenció al client i cal complir la Llei.

9

5 Em dirigeixo a algú que em fa l'efecte que fa poc que viu al nostre país i és d'origen africà, americà, europeu o d'altre lloc d'arreu del món. En quin idioma m'hi haig d'adreçar?

I si és ell que se m'adreça i ho fa en castellà, com li haig de respondre?

Sempre en català, i amb tota normaltat. En el cas que no ens entengués vegeu el punt 2.

6 Em truquen per una oferta comercial parlant-me en castellà, jo els parlo en català i ells em diuen que em truquen des d'un lloc de fora de l'àmbit dels territoris de parla catalana i no m'entenen. Com haig de respondre?

"Les empreses i els establiments dedicats a la venda de productes o a la prestació de serveis que desenvolupen llur activitat a Catalunya han d'estar en condicions de poder atendre els consumidors i consumidoras quan s'expressin en qualsevol de les llengües oficials a Catalunya" (art. 32.1 de la Llei de política lingüística).

10

En el cas d'un servei telefònic no hi fa res la ubicació física del lloc d'on vé la trucada (Estat espanyol, Marroc, Irlanda...); si aquest és el servei d'atenció que s'anuncia per a Catalunya i que s'està oferint a Catalunya tenen l'obligació d'atendre'ns si parlem en català. El fet que no ens entenguin i, per tant, no puguin fer l'oferta comercial és el seu problema i només ells poden resoldre'l, no pas nosaltres.

Si ens discuteixen la nostra actitud, nosaltres no tenim cap obligació de seguir els seus arguments. Els podem esmentar en tot cas que estan incomplint l'article 32.1 de la Llei 1/1998 del Parlament de Catalunya, i demanar-los les dades de l'empresa (nom, adreça, telèfon) i de la persona que ens atén per tramitar la reclamació oficial corresponent.

Si ens discuteixen la nostra actitud, nosaltres no tenim cap obligació de seguir els seus arguments.

En cap cas entrarem en discussions lingüístiques, i menys en qüestions de nacionalisme, ja que aquest aspecte legal no té cap relació amb reivindicacions ideològiques sinó purament amb un dèficit i amb un incompliment de la legislació en l'atenció al client.

Tampoc no ens hem de deixar influir si ens diuen que el fet de trucar des de fora de Catalunya no els obliga a entendre el català; no és pas cert.

7 Em puc dirigir en català a un policia de l'estat o a qualsevol altre funcionari? I si em diu que no m'entén o em demana que parli en castellà?

En el territori sota administració de la Generalitat de Catalunya els ciutadans i ciutadanes es poden adreçar oralment i per escrit en català davant qualsevol organisme de l'administració, tant de la Generalitat com de l'administració local i de la perifèrica de l'Estat.

Els ciutadans i ciutadanes han de poder ser atesos en català, oralment i per escrit, per totes les administracions. Cap funcionari no pot demanar a ningú que renunciï al seu dret de parlar en català. Les normes que recullen aquests drets són: els articles 2.2, 4.1, 9, 10 i 12.2 de la Llei de política lingüística; els articles 5, 287.2, 294.1, 295.2 i 303.2 de la Llei 8/1987, municipal i de règim local de Catalunya; el Decret 107/1987, l'article 36 de la Llei 30/1992, de règim jurídic de les administracions públiques i del procediment administratiu comú i l'article 33 de l'Estatut de Catalunya.

Per tant, ens podem dirigir a un policia de l'Estat o a qualsevol altre funcionari en català sense que ens pugui demanar, en cap circumstància, un canvi de llengua.

Si ens digués que no ens entén o ens demanés un canvi de llengua li podem recor-

dar l'Estatut i la Llei de Política Lingüística i particularment per als funcionaris de l'administració de l'Estat l'article 12.2: "Tothom té dret a relacionar-se, oralment i per escrit, amb l'Administració de l'Estat a Catalunya en la llengua oficial que esculli i a ésser atès, i no se li pot exigir cap mena de traducció".

Li podem demanar també les seves dades i fer evident la nostra queixa tant a les Oficines de Garanties Lingüístiques com a les entitats que treballen per la llengua perquè la tramitin.

11

8 Sóc professor i un alumne d'Erasmus o d'algun altre programa d'intercanvi universitari em demana que faci les classes en castellà. Què faig?

Primer de tot cal tenir ben present que generalment aquest tipus d'actitud per part de l'estudiant no cal entendre-la com una mostra de bel·ligerància vers el català, sinó com un problema de comunicació i de desconeixement de la persona sobre què passa al seu voltant, sovint mal informada.

El català és una llengua romànica, el període d'estada dels estudiants és suficient per entendre-la i aprendre-la, la persona té prou nivell de coneixements i la universitat disposa de totes les eines suficients per facilitar-ne la comprensió.

Per tant, és molt important quedar en privat amb les persones implicades i conversar amb tranquil·litat (en l'idioma que calgui i si pot ser el més proper a l'estudiant) per tal de solucionar el problema de comunicació, sense que tota la classe l'estigui escoltant.

Sortosament, el català és una llengua romànica, el període d'estada dels estudiants és suficient per entendre-la i aprendre-la, la persona té prou nivell de coneixements i la universitat disposa de

totes les eines suficients per facilitar-ne la comprensió.

Per tant, el problema de comunicació, si hi ha -és clar- voluntat per part de l'estudiant, és de molt fàcil solució. El que cal, doncs, és informar correctament a la persona dels recursos que pot disposar per resoldre l'afer. Per altra banda, encara que en un primer moment el català costi d'entendre, té moltes similituds amb les altres llengües romàniques i és fàcil d'entrar-hi sabent castellà.

En les carreres tècniques i científiques fins i tot té un llenguatge molt més fidel a les formes originals més àmpliament emprades en anglès. En un primer període pot recolzar-se en apunts i en l'ajut dels companys, en la bibliografia, i en els molts recursos de què disposa la universitat.

El professor pot esgrimir arguments contextualitzant que per un estudiant d'aquí és una millora el fet d'haver pogut estudiar en català, que forma part d'un procés de normalització de la universitat i de la societat i que és un dret reconegut del qual no se'ls pot privar, i que l'ensenyament en cap cas pot modificar-se en detriment dels drets de l'alumnat propi.

A - Converses i diàlegs amb persones que no parlen català

L'objectiu dels programes d'intercanvi no és només el de cursar estudis a una altra universitat, sinó també el d'un aprenentatge que va més enllà del coneixement estricte de les assignatures en curs, per formar-se com a persona i descobrir altres societats, cultures i maneres de funcionar i d'entendre el món.

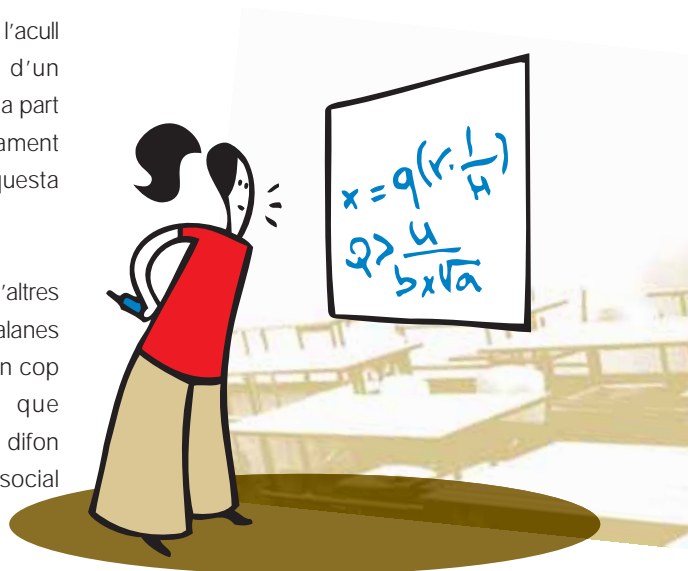
Cal tenir present que les universitats catalanes informen abans de venir que les classes són en català. Tot i que, a la pràctica, aquesta informació sovint no sempre es dóna de manera prou clara.

Precisament, tancar-se a la societat que l'acull és desaprofitat la gran oportunitat d'un programa així. I la llengua catalana forma part indissoluble d'aquest entorn, que justament és l'escollit per la persona per viure aquesta experiència.

Així, s'indueix falsament els estudiants d'altres països a creure que les universitats catalanes tenen dues línies lingüístiques, i que un cop aquí sempre podran triar grups que s'imparteixen en castellà. Tampoc es difon de manera prou clara l'alt nivell d'ús social del català.

Així, en aquests casos, fóra bo que el professor comunicués aquests problemes a la universitat per tal que aquesta millorés la informació, especialment la dirigida al país d'origen de l'estudiant que expressa aquest desconeixement de la qüestió.

Així mateix, cal tenir present que les universitats catalanes informen abans de venir que les classes són en català. Tot i que, a la pràctica, aquesta informació sovint no sempre es dóna de manera prou clara.

B - Dèficits en la presència del català en diversos àmbits i serveis, i com reclamar-los

9 Rebo molta publicitat a la bústia sobre serveis o productes només en castellà. Què puc fer?

Si la publicitat arriba en forma de catàlegs o fulletons amb el llistat de productes i preus, o bé s'entén com a document d'oferta de serveis, cal que sigui com a mínim en català (llevat que com a consumidors hàgim demanat una altra versió).

Aquest punt està previst a l'article 32.3 de la Llei de política lingüística, de manera que es pot denunciar mitjançant un full de reclamacions a l'Agència Catalana del Consum o a les Oficines de Garanties Lingüístiques.

Pel que fa a tota la publicitat en general (estigui o no contemplada l'obligatorietat d'ús del català), es pot fer una queixa personal a l'empresa o retornar-los la publicitat explicant sempre les raons.

Pel que fa a tota la publicitat en general (estigui o no contemplada l'obligatorietat d'ús del català), es pot fer una queixa personal a l'empresa o retornar-los la publicitat explicant sempre les raons.

10 M'he comprat un mòbil i no tinc res o pocs serveis en català.

En el moment d'editar aquesta edició de la guia (gener del 2007) s'estan esdevenint canvis molt importants en la normalització del català en aquest camp. Les principals empreses de terminals del sector ja han començat a distribuir productes amb l'opció en llengua catalana i llur intenció és d'ampliar l'oferta. Així, empreses com Nokia, Alcatel, Motorola, Sony-Ericsson, Grundig o Sagem s'han compromès a anar incorporant el català en tots els models. Aquestes empreses representen la majoria del mercat. És molt important que ens informem bé a l'hora d'adquirir un telèfon i activar l'opció en català.

Les principals operadores del mercat (Vodafone, Movistar i Orange) també s'han compromès a millorar la presència del català (a data de gener del 2007, ara com ara és merament testimonial). És important que com a consumidors els exigim la presència de la nostra llengua en tots els serveis que desenvolupen. Altrament, ens podem queixar a la companyia i/o comunicar-ho als estaments oficials o a alguna entitat que treballi per la llengua.

Cal recordar que en la relació amb qualsevol servei de la companyia sempre ens podem adreçar en català i mai no ens poden exigir o demanar de canviar d'idioma (vegeu punt 6).

Per altra banda, totes les comunicacions i notificacions escrites i les factures han d'ésser almenys en català, llevat, és clar, que s'hagin demanat en un altre idioma (article 31.2 de la Llei de política lingüística).

El client és també qui escull la llengua del contracte (article 15.3 de la Llei de política lingüística). Tot això també és aplicable a la telefonia fixa. En el cas que hi hagi algun incompliment de la Llei els podem denunciar mitjançant l'Agència Catalana del Consum o les Oficines de Garanties Lingüístiques.

15

11 Les cartes i els menús d'un restaurant han d'ésser en català?

Si, com a mínim. Segons l'article 15 del Decret 317/1994, de 4 de novembre (DOGC 1983, 9 de desembre i correcció d'errades DOGC 2005, de 30.01.1995), pel qual s'estableixen normes sobre l'ordenació i la classificació dels establiments de restauració:

“Han d'oferir al públic les cartes de plats i de vins amb els seus preus com a mínim en català”. En el cas que incompleixin la legislació, els podem demanar el full de reclamacions.

16

“Els restaurants i els restaurants-bar han de donar la màxima publicitat dels preus dels serveis que ofereixen, que s'han d'exhibir redactats almenys en català tant a l'interior com a l'exterior de l'establiment. En aquest mateix sentit, els bars únicament els han d'exhibir a l'interior de l'establiment, de manera visible”.

I en el mateix decret en l'article 18 es diu clarament: “Tots els establiments de restauració dels grups Restaurant i Restaurant-bar han d'oferir al públic les cartes de plats i de vins amb els seus preus com a mínim en català”. En el cas que incompleixin la legislació, els podem demanar el full de reclamacions.

Si som en un restaurant i anem en grup la reclamació encara serà més eficient; de manera que podem abandonar l'establiment i fer a la vegada la queixa oficial. Si el grup no és gens receptiu a la qüestió i ens podem sentir incòmodes a l'hora de fer la reclamació, podem fer-la després de l'àpat o posteriorment pel nostre compte a l'Agència Catalana del Consum o bé a les Oficines de Garanties Lingüístiques. Cal tenir en compte que sovint el fet que la carta no sigui en català rau més en un desconeixement de la realitat del país, de la legislació o a una negligència en el permís d'obertura de l'establiment per part de l'administració local, que no pas a qüestions de caire ideològic. En aquests casos podem informar-los amablement dels dèficits i de la Llei, facilitar-los els contactes de la Secretaria de Política Lingüística o del Consorci per a la Normalització Lingüística (que els informaran de com fer la traducció), i fins i tot tornar més endavant per observar si han complert el compromís assolit.

12 La megafonia de les estacions de tren, autobusos, vaixells o aeroports ha d'ésser en català?

Sí. Així ho preveu la Llei de política lingüística (1/1998) en l'article 31.1: "Les empreses i les entitats públiques o privades que ofereixen

"Les empreses i les entitats públiques o privades que ofereixen serveis públics, com ara les de transport, de subministraments, de comunicacions i d'altres han d'emprar, almenys, el català en la retolació i en les comunicacions megafòniques".

serveis públics, com ara les de transport, de subministraments, de comunicacions i d'altres han d'emprar, almenys, el català en la retolació i en les comunicacions megafòniques".

Així mateix, segons l'article 31.2 de la mateixa Llei, les comunicacions i les notificacions escrites (incloses les factures i els documents de tràfic) s'han de fer en català.

Ens podem queixar a la mateixa empresa però sobretot podem fer una reclamació oficial a l'Agència Catalana del Consum o bé a les Oficines de Garanties Lingüístiques.

17

13 M'agradaria exigir la carta d'un restaurant, els serveis d'una empresa, la retolació, etc en català, però francament em sento incòmode i no vull crear cap conflicte o mala maror. Què puc fer?

Encara que és preferible expressar directament la nostra queixa o si més no la preocupació a l'empresa afectada, podem fer servir d'altres camins que poden ésser també prou eficients.

Així mateix, podem fer la reclamació oficial pel nostre compte mitjançant una entitat que treballi per la llengua, com la Plataforma per la Llengua, o directament a l'Agència Catalana del Consum o bé a les Oficines de Garanties Lingüístiques. O bé cercar l'adreça, el telèfon o el correu electrònic de l'empresa i fer la queixa posteriorment.

En tot cas, cal ésser molt conscients que el fet d'exercir els nostres drets no ens ha de fer sentir incòmodes. Altrament, això vol dir que hi ha hagut una repressió molt forta en aquest sentit que ha afectat fins i tot la nostra pròpia autoestima com a ciutadans, de manera que, tot i ésser les víctimes d'aquesta

situació, una "estranya" moral ens porta sovint a considerar el fet de reclamar els drets com el detonant de la creació d'un conflicte. Nosaltres en cap moment creem un conflicte. La situació de conflicte en tot cas la pot crear i ser-ne l'únic responsable aquell qui no respecta allò que hauria de ser normal. En aquest sentit, molts ciutadans encara mantenen una actitud heretada de la pressió i por generada per règims dictatorials, que es transmet per imitació i inèrcia.

Podem fer la reclamació oficial pel nostre compte mitjançant una entitat que treballi per la llengua o directament a l'Agència Catalana del Consum o bé a les Oficines de Garanties Lingüístiques.

Cal eliminar aquesta tendència i no avergonyir-nos de voler un entorn normalitzat. Altra cosa és que a voltes el nostre entorn, quan ens trobem en una situació clara de discriminació i vulneració dels nostres drets, no mostra el suport esperat, assumint el rol d'autoodi típic d'una societat que ha estat llargament reprimida. No passa res; tampoc ens hi barallarem. Si cal ja trobarem altres ocasions.

14 A l'hora de comprar una traducció d'un llibre o una versió d'una pel·lícula en català sempre l'haig de demanar a la botiga; mai la tenen a la vista.

Què puc fer?

Podem queixar-nos a l'establiment i comunicar-ho a les Oficines de Garanties Lingüístiques. Així mateix, podem expressar la nostra queixa a l'editorial o a l'establiment en el cas que, en les mateixes condicions i format, el preu de la versió catalana sigui superior al de la castellana.

15 Em puc queixar que el cinema no sigui en català?

19

Ens podem queixar com a mètode de pressió a les exhibidores, productores, distribuïdors i administracions, però no hi ha cap reglamentació que exigeixi que el cinema hagi de ser en català (2006). Ningú està obligat a fer absolutament cap pel·lícula en català.

La Llei de política lingüística preveu en l'article 28.3 que la Generalitat de Catalunya desplegui un reglament, però encara no ho ha fet: "Per tal de garantir una presència significativa de la llengua catalana en l'oferta cinematogràfica, el Govern de la Generalitat pot establir per reglament quotes lingüístiques de pantalla i de distribució per als productes cinematogràfics que es distribueixin i s'exhibeixin doblats o subtitulats en una llengua diferent de l'original. Les quotes establertes per a les

produccions cinematogràfiques doblades o subtitulades en català no poden excedir el cinquanta per cent de l'oferta de distribuïdors i exhibidors en còmput anual i s'han de fomentar en criteris objectius. La regulació corresponent s'ha de fer en el marc de la Llei de l'Estat 17/1994, del 8 de juny, de protecció i foment de la cinematografia, i segons el règim que aquesta estableix".

B - Dèficits en la presència del català en diversos àmbits i serveis, i com reclamar-los

16 Em puc queixar perquè un producte audiovisual (un DVD per exemple) no sigui en català?

Ens podem queixar com a mètode de pressió, però no hi ha cap reglamentació que exigeixi que hagi d'estar en català (2006).

17 Em puc queixar perquè un producte no està etiquetat en català?

En aquest sentit la reglamentació està pendent. Des de l'any 1993 l'Estatut del consumidor ens garanteix el dret de rebre les informacions en català i preveu que el Govern en donaria compliment en el termini d'un any. Tot i tenir-ne el dret, encara no s'ha aplicat. De tota manera, ens podem queixar com a mètode de pressió.

Cal recordar que no hi ha cap llengua a la Unió Europea amb tants parlants com el català que no l'empri de manera generalitzada en l'etiquetatge. La llengua catalana, i consegüentment

el consumidor català, són l'única excepció a la Unió Europea i també dins el context de comunitats lingüístiques de països democràtics que s'hi puguin comparar.

Tan sols es preveu l'obligatorietat del català en l'etiquetatge de totes les informacions en aquells productes catalans artesanals, de qualitat o de denominació d'origen o geogràfica (vegeu el punt 21).

De fet, tant la Llei de política lingüística com l'Estatut del consumidor (d'ençà del 1998 i del 1993 respectivament) preveuen que la Generalitat faci un reglament per tal que el català sigui obligatori en l'etiquetatge, però encara no s'han desplegat aquests punts tot i tenir plenes competències per fer-ho.

No hi ha cap llengua a la Unió Europea amb tants parlants com el català que no l'empri de manera generalitzada en l'etiquetatge

18 Els rètols de les botigues han d'ésser en català?

Sí, la llei ho exigeix (llevat és clar del nom de la marca). Segons l'article 32.3 de la Llei de política lingüística tots els rètols i senyalitzacions fixes han d'estar com a mínim en català.

En el cas que un establiment incompleixi la Llei es recomana tramitar una reclamació oficial.

19 La publicitat dels productes i serveis ha d'ésser en català?

No. Podem demanar-ho i queixar-nos a les empreses, però no tenen cap obligació de fer-ho en català. Només les empreses públiques i concessionàries de l'administració local i la Generalitat hi estan obligades. La Llei de política lingüística preveu que el Govern i els ens locals despleguin l'article 35.1 per tal que el català sigui la llengua d'ús normal en la publicitat i especialment la de la via pública.

Només puntualment alguns ajuntaments han fet reglamentacions per tal que el català sigui obligatori en la publicitat al carrer.

D'altra banda, si la publicitat va acompanyada de documents d'ofertes de serveis (catàlegs o fullets de productes, tríptics d'avantatges,

descomptes, targetes o informacions de serveis varis) aquests sí que han d'ésser redactats com a mínim en català (article 32.3 de la Llei de política lingüística).

La Generalitat no ha desplegat aquest article; només puntualment alguns ajuntaments han fet reglamentacions per tal que el català sigui obligatori en la publicitat al carrer.

20 Estic dubtant entre dos productes, un d'una empresa catalana que no etiqueta en català i un altre d'una empresa de fora però que sí que ho fa en català. Quin hauria de comprar si la qualitat i el preu és el mateix?

Malgrat que el producte estigui fabricat als Països Catalans i/o el capital de l'empresa sigui català, el dèficit que implica el fet de no emprar el català en l'etiquetatge del producte a casa nostra (i especialment si és d'àmplia distribució), equival a una actitud totalment discriminatòria amb l'entorn cultural, lingüístic i amb la dignitat del consumidor.

Creiem que és preferible, i molt més coherent per a la normalització de la nostra llengua, comprar abans un producte etiquetat en català encara que no estigui fabricat als Països Catalans que no pas un altre que ho sigui però que no respecti el ciutadà en aquest sentit.

Creiem que és preferible comprar abans un producte etiquetat en català, encara que no estigui fabricat als Països Catalans.

22

21 ¿Els productes catalans de denominació d'origen o de qualitat, com vins, caves, formatges, arrossos, olis... han d'estar etiquetats en català?

Els puc denunciar si no ho estan?

Sí, tota la informació (etiqueta i contraetiqueta) ha d'estar com a mínim en català.

Concretament l'article 34.2 de la Llei de política lingüística de la Generalitat de Catalunya estableix que "les dades obligatòries i les informacions voluntàries addicionals dels productes amb denominació d'origen, denominació comarcal o de qualitat i els productes artesanals han d'ésser necessàriament, com a mínim, en català".

Tota la informació (etiqueta i contraetiqueta) ha d'estar com a mínim en català

En cas contrari podem presentar una reclamació oficial a l'Agència Catalana del Consum, a les Oficines de Garanties Lingüístiques o bé tramitar-la directament al Departament d'Agricultura, Ramaderia i Pesca, i especialment a l'INCAVI pel que fa als vins.

Per a més informació sobre aquells punts on el català està garantit per la legislació recomanem consultar el web de la Secretaria de Política Lingüística o el de la Plataforma per la Llengua. Vegeu l'apartat E d'aquesta guia, a la plana 40.

22 Quina importància té el català dins el context mundial? Amb quines llengües es pot comparar?

De les aproximadament 6.000 llengües que hi ha al món el català ocupa més o menys la posició 70 quant al nombre de parlants. A més, és la novena llengua de la Unió Europea segons població en el seu domini lingüístic, i la tretzena pel que fa al nombre absolut de parlants (amb unes xifres molt similars al búlgar), per sobre de llengües com el maltès, l'estonià, el letó, el lituà, el finès, el danès, l'eslovè o l'eslovac.

24

A desgrat que hi ha moltes altres llengües d'arreu d'Europa sense un reconeixement clar i que encara a hores d'ara no tenen la protecció que es mereixen, per demografia, estatus jurídic, presència en els mitjans de comunicació, situació sociolingüística, vitalitat literària i equipament lingüístic, el català no pot comparar-se amb cap d'aquestes llengües anomenades minoritàries. La situació del català cal comparar-la doncs amb llengües com el finès, el suec, el danès, el lituà, el búlgar, el noruec, el grec, l'eslovac, el txec, l'eslovè... Totes elles amb un ple reconeixement dins el país i en els estaments europeus i internacionals. El català, en relació amb les llengües comparables, és l'única excepció pel que fa a la manca de reconeixement legal en un país democràtic desenvolupat. A més, en relació amb les actuals 23 llengües oficials de la Unió Europea (2007), el català en alguns

La situació del català cal comparar-la amb llengües com el finès, el suec, el danès, el lituà, el noruec, el grec, l'eslovac, el txec, l'eslovè... Totes elles amb un ple reconeixement dins el país i en els estaments europeus i internacionals.

C - Dades sobre el català i arguments sobre la seva importància

aspectes ha estat una llengua pionera: així, va ser de les primeres a ser utilitzada per fer ciència i filosofia, a tenir un sistema estandaritzat des de l'Edat Mitjana, a confeccionar diccionaris i manuals (bilingües, de cuina, eròtics...),etc. És un idioma plenament codificat i normativitzat amb un total consens acadèmic.

A diferència d'altres llengües, no hi ha grans diferències dialectals. Els seus recursos lingüístics i estudis sobre gramàtica, lexicografia, dialectologia, terminologia, història de la llengua, toponímia i onomàstica són comparables, i en alguns casos molt superiors, amb els de les grans llengües llatines. El català compta amb textos escrits i literaris, ininterrompudament, des del segle XII. Actualment hi ha més de 1200 autors literaris vius que escriuen en català i cada any es publiquen més de 7.000 títols en català (els anys trenta ja se'n publicaven un miler l'any). El català és també la desena llengua del món més traduïda en l'àmbit editorial. A Internet ocupa, segons dades del 2005, el lloc 26 en quant a nombre de pàgines web. D'altra banda ocupa la posició 19 quant a pàgines web per parlant, per damunt de llengües com el xinès, el castellà, l'àrab, el rus, el portuguès o el turc.

Actualment hi ha més de 1.200 autors literaris vius que escriuen en català i cada any es publiquen més de 7.000 títols en català (els anys trenta ja se'n publicaven un miler l'any).

El català i les 23 llengües oficials a la Unió Europea per territoris on són oficials

Llengua	Població
Alemany	91,2 M
Francès	65,4 M
Anglès	64,1 M
Italià	58,5 M
Espanyol	43,0 M
Polonès	38,2 M
Neerlandès	23,4 M
Romanès	23,0 M
Català	12,6 M
Grec	11,8 M
Portuguès	10,6 M
Txec	10,2 M
Hongarès	10,1 M
Suec	9,3 M
Búlgar	8,7 M
Eslovac	5,4 M
Danès	5,4 M
Finès	5,2 M
Lituà	3,4 M
Gaèlic irlandès	3,4 M
Letó	2,3 M
Eslovè	2,0 M
Estonià	1,3 M
Maltès	0,4 M

Dades extretes de l'exposició "El català, llengua d'Europa" realitzada per la Generalitat de Catalunya l'any 2006, amb l'afegit del búlgar, el romanès i l'irlandès plenament oficials des del 2007.

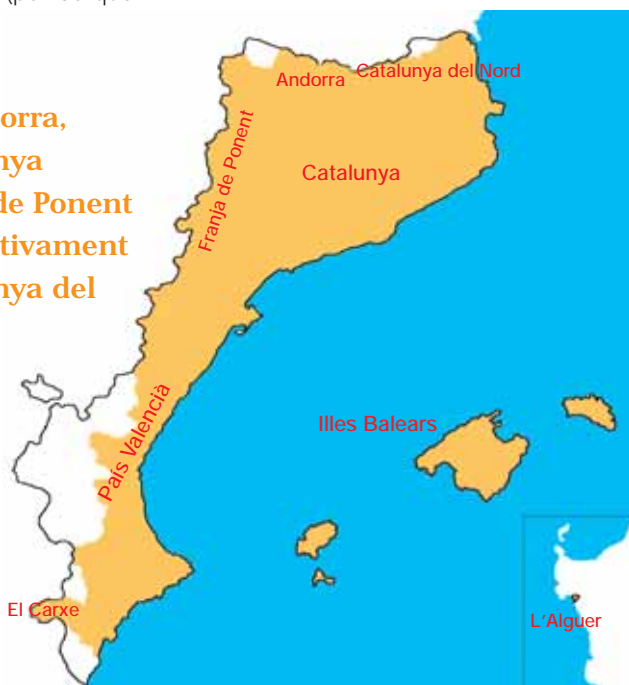
23 On es parla el català i quin reconeixement oficial té?

Es parla en un territori de vora 70.000 km², repartit entre quatre estats: l'espanyol, el francès, l'italià i l'andorrà. Es parla, doncs, a Andorra, al Principat de Catalunya (incloent-hi la Franja de Ponent que depèn administrativament de l'Aragó, i la Catalunya del Nord a França), a les Illes Balears, en la major part dels municipis del País Valencià, a l'Alguer (a Sardenya) i també a la Regió del Carxe, a Múrcia. És l'única llengua oficial a Andorra. Al Principat de Catalunya sota administració de la Generalitat és, juntament amb l'occità, l'única llengua oficial i pròpia (per bé que

comparteix oficialitat amb el castellà tot i no ésser-ne aquesta llengua pròpia). És en tràmits de reconeixement a la Franja de Ponent i sense cap oficialitat a la Catalunya Nord. A l'Alguer té un cert reconeixement com a llengua regional. A les Illes Balears també és l'única llengua oficial i pròpia (el castellà també és oficial). I en la major part del País Valencià també és oficial i pròpia (oficialitat compartida amb el castellà). Al Carxe, a Múrcia, no té cap reconeixement oficial.

26

Es parla, doncs, a Andorra, al Principat de Catalunya (incloent-hi la Franja de Ponent que depèn administrativament de l'Aragó, i la Catalunya del Nord a França), a les Illes Balears, en la major part dels municipis del País Valencià, a l'Alguer (a Sardenya) i també a la regió del Carxe, a Múrcia.

24 El català és una llengua minoritària ?

No. Si apleguéssim totes les llengües que es parlen a Europa el català se situaria en el grup de les més parlades. En referència al territori on és oficial és la novena llengua de la Unió Europea, i la tretzena pel que fa al nombre absolut de parlants (en una posició similar al

búlgar). És, per tant, més parlada, o si més no en una posició similar, que llengües europees com el grec, l'hongarès, el txec, el suec, l'eslovac, el danès, el finès, el lituà, el letó, l'eslovè, l'estonià, el maltès, el búlgar, el noruec o l'islandès. Actualment, més que llengües minoritàries es fa servir el terme de llengües minoritzades dins el context d'un estat o d'una entitat administrativa. Per completar aquesta informació i la importància del català en referència a altres llengües minoritzades (o altrament dites minoritàries en un territori) vegeu el punt 22.

27

25 El valencià i el català són la mateixa llengua?

Sí, es tracta de dos noms diferents que es refereixen a la mateixa llengua.

26 Quanta gent parla català?

Segons dades del 2004 es calcula que aproximadament vora 7,5 milions de ciutadans parlen el català, i més de 10 milions l'entenen. En el domini lingüístic hi viuen més de 12 milions d'habitants.

**7,5 milions
de ciutadans
parlen el català.**

27 Què fan i com funcionen les altres llengües comparables al català en parlants o situació política dins d'un estat plurilingüe?

Aquestes llengües tenen, en tots els països democràtics, sense excepció, un reconeixement plenament oficial en l'estat on es troben, de manera que tant internament com en la projecció del país la llengua està plenament reconeguda.

A més, dins la Unió Europea, totes les llengües comparables amb el català, sense excepció, són llengües plenament oficials en aquest estament. El català, doncs, és l'única excepció. La resta de llengües comparables

al català són plenament reconegudes en tots els usos de la vida quotidiana dels seus parlants: publicitat, etiquetatge de productes, mitjans de comunicació, justícia, disponibilitat lingüística...

Només fora dels contextos dels països democràtics trobem llengües comparables en la mateixa situació que la nostra.

Per exemplificar aquesta situació extravagant podem dir que només fora dels contextos dels països democràtics trobem llengües comparables en la mateixa situació que la nostra.

Llevat dels casos de França i Espanya, en la resta de països de la Unió Europea amb més d'una llengua pròpia amb una quantitat significativa de parlants, es practica el plurilingüisme a nivell d'estat i el monolingüisme territorial segons la llengua pròpia.

28 El català està o ha estat discriminat?

El català ha estat i és una llengua fortament discriminada. Tant l'Estat francès com l'espanyol ja d'ençà del segle XVIII han dut a terme polítiques planificades clares de repressió, d'extermini i genocidi cultural vers el català, actuant fins i tot amb mètodes dràstics de maltractaments físics i psíquics sobre les persones¹.

Aquesta persecució ha estat particularment intensa al segle XX, amb la consegüent actual disminució de l'ús social de la llengua en l'àmbit públic i privat. Actualment la legislació i les polítiques continuen, subtilment i sota un paraigua mediàtic d'aparent normalitat, discriminant i menyspreant els catalanoparlants. Per posar un exemple: actualment hi ha més de 170 reglamentacions a l'Estat espanyol que discriminen el català, començant per la mateixa Constitució. Aquesta situació encara és més accentuada a l'Estat francès, on ni tan sols es reconeix a través de la constitució l'existència d'altres llengües.

Posteriorment, mitjançant l'ús del poder mediàtic i governamental, el genocidi cultural ha passat a una segona fase de foment de la baixa autoestima vers la llengua pròpia. Sovint s'ha aconseguit que les mateixes víctimes deixin de fer servir la llengua entenent-

la com una manca de modernitat o de mala educació, i afavorint, així, la llengua imposada. Aquesta actitud es produeix sota el pretext d'un procés normal i espontani de substitució lingüística, desmentint el context pel qual s'ha arribat a aquesta situació i les polítiques reals de discriminació i desprestigi i de generació d'autoodi.

S'ha arribat als extrems de modificar fins i tot la interpretació de la història, desmentint la imposició d'altres llengües i afirmant que el castellà i el francès són d'ús normal a les terres de parla catalana purament per processos espontanis, o que el castellà ja es parlava aquí des de fa molts segles. Així mateix, trobem casos de catalans que se senten violentats parlant llur llengua al lloc on viuen, mentre que troben normal que els castellanoparlants i francoparlants no se'n sentin parlant sengles llengües en el domini lingüístic català.

¹ Hi ha una extensa bibliografia que explica la persecució de la llengua catalana al llarg de la història. "La persecució política de la llengua catalana" (1985), de Francesc Ferrer Gironès, en fa un recull molt exhaustiu.

29 El castellà i el francès han estat imposats a Catalunya?

Sí, ho ha estat, i amb mètodes sovint especialment violents que es poden considerar de maltractament psíquic i físic sobre les persones i molt incisius a les escoles, als infants i en el context familiar d'aquests infants.

Aquesta imposició planificada ha estat especialment evident en determinats períodes, sobretot a principis i mitjans del segle XX, en ambdós estats.

Actualment, els principals òrgans de l'estat, emparats per una legislació i poder polític sempre favorables, encara continuen recolzant clarament el castellà i particularment el francès en perjudici del català. Vegeu més informació al punt 28.

Aquesta imposició planificada ha estat especialment evident en determinats períodes, sobretot a principis i mitjans del segle XX, en ambdós estats.

30

30 Tant si sóc al Principat de Catalunya, a les Illes, al País Valencià, a l'Alguer, a la Catalunya Nord, a Andorra com a la Franja de Ponent em puc dirigir a tothom en català? Puc tenir més problemes en alguns d'aquests indrets per fer-me entendre?

Evidentment, sí que ens hi podem dirigir. No només ens hi podem dirigir sinó que ens hi hem de dirigir sempre que puguem per respecte a la gent d'aquells territoris.

Arreu dels territoris de parla catalana hi ha moltes persones que volen conservar la seva identitat i dignitat pel que fa a la cultura que els és pròpia. Potser no sempre hi coincidirem, però en cap cas hem d'afluixar i deixar de dirigir-nos-hi en català.

Puntualment tal vegada ens serà difícil de trobar algú que parli la nostra llengua, però cal ésser perseverants perquè quan ens trobem la persona que és conscient d'aquesta identitat no li esbotzem tots els esforços que fa per mantenir viu el català en aquell indret. Fins i tot si el meu interlocutor no el parla però no em comunica que tingui cap problema per comprendre'm, puc seguir, i hauria de seguir sempre, amb la meua llengua, tot i que la persona en qüestió continui parlant en castellà, francès o italià.

Certament, si no ens entenen, podem recórrer a les propostes fetes a l'apartat A, tenint en compte que més enllà del Principat de

Catalunya, Andorra i les Illes Balears la protecció legal del català és generalment menor.

A vegades ens pot sobtar el nivell de coneixement de la llengua perquè no es fa visible en el paisatge escrit d'aquell indret.

A vegades ens pot sobtar el nivell de coneixement de la llengua perquè no es fa visible en el paisatge escrit d'aquell indret. Així, per exemple, si anem a la Franja de Ponent, encara que la presència escrita del català sovint és escadussera, cal tenir present que és el territori de dins del domini lingüístic on el percentatge de parlants de català és més alt.

31

Parlar-los en català serà una mostra clara de respecte a la identitat i una manera de fer valer la pròpia llengua sovint tractada amb menyspreu. Al País Valencià cal tenir present que la forma més emprada per designar la nostra llengua és "valencià", i sovint és preferible usar aquest mot com a sinònim de "català".

A l'Alguer, normalment, llevat dels turistes i alguns nouvinguts, el català és àmpliament comprès (sobretot al nucli històric), tot i que no sempre es parli. A més, la predisposició i receptivitat per sentir català és molt alta en aquest racó de Sardenya.

En el cas de la Catalunya Nord, tot i que tothom no té fluïdesa en parlar-lo, sí que tenen sovint un coneixement suficient per comprendre'l.

Alguns cops, especialment amb nouvinguts del nord de França, ens pot passar que parlant-los en català ens contestin en castellà. Recomanem no recórrer a aquesta llengua, deixant ben clar que el català, i no pas el castellà, és la llengua útil i plenament necessària per comunicar-se amb els altres

ciutadans de les terres de parla catalana. Si no ens entenen podem recórrer al francès, a l'anglès o bé a altres llengües.

Percentatge de coneixement de català a tots els territoris de parla catalana

	L'enten	El sap parlar
Catalunya (1)	97,4%	84,7%
Illes Balears (2)	93,1%	74,6%
Catalunya Nord (3)	68,9%	37,1%
Andorra (4)	96,0%	78,9%
L'Alguer (5)	90,1%	61,3%
País Valencià *(6)	75,9%	53,0%
La Franja de Ponent (7)	98,5%	88,8%

(1) Font: Enquesta d'usos lingüístics a Catalunya 2003.

(2) Font: Enquesta d'usos lingüístics a les Illes Balears 2004.

(3) Font: Enquesta d'usos lingüístics a la Catalunya Nord 2004.

(4) Font: Enquesta d'usos lingüístics a Andorra 2004.

(5) Font: Enquesta d'usos lingüístics a l'Alguer 2004.

(6) Font: Enquesta sobre la situació social del valencià 2004.

* S'han sumat els percentatges de les variables Bastant bé i Perfectament.

(7) Font: Estadística d'usos lingüístics a la Franja d'Aragó 2004.

31 Què puc fer jo per millorar l'ús de la llengua?

Podem fer moltes coses.

- En primer lloc emprar el català en totes les oportunitats possibles.
- Consumir productes i serveis en català (bancs, establiments retolats en català i que atenguin en català, telefonia, Internet, llibres, productes etiquetats en català, jocs, cinema, televisió, programes informàtics, cercadors d'internet, DVDs...).
- Exigir el català en els serveis que rebem i fer-hi, si cal, queixes o fins i tot reclamacions oficials quan ens sentim discriminats. Omplir els fulls de suggeriments que tinguem a l'abast exigint més català, retornar la publicitat que no estigui en català, demanar la carta de restaurants i bars en català...
- Si tenim una empresa o capacitat de decisió procurar que tot es faci en català. En aquest aspecte tots ocupem, en algun o altre aspecte de la nostra vida, "càrrecs" de responsabilitat que poden servir com a exemple a d'altres ciutadans (àmbit polític, empresari/a, mestre/a, professor/a, mare, pare...). En aquestes situacions, especialment, cal que el nostre model de comunicació sigui molt responsable, amb alta fidelitat lingüística. Un model segur i que es mostra normal i sense complexos és el que s'encomana i es tendeix a imitar. Fer que el català sigui útil i necessari és clau per a la seva normalització.

33

Cal que el nostre model de comunicació sigui molt responsable, amb alta fidelitat lingüística. Un model segur i que es mostra normal i sense complexos és el que s'encomana i es tendeix a imitar.

32 Sovint m'argumenten que a Catalunya es parlen dues llengües, i que les dues són pròpies dels ciutadans de Catalunya. Això és cert?

Aquesta pregunta també ens la podríem fer pel que fa a la resta dels territoris de parla catalana i obtindríem respostes similars.

No, a Catalunya no és que hi hagi dues llengües, n'hi ha moltes més. I totes són pròpies dels ciutadans de Catalunya.

Així, hi ha comunitats importants de parlants d'urdú, xinès, àrab, amazic, quitxua, mandinga, castellà, català... essent aquestes dues darreres les que tenen més parlants. De totes aquestes llengües, tres són oficials: l'occità (en la variant aranesa), el català i el castellà. El català i l'occità són oficials en tant que llengües pròpies. El castellà, tot i no ser llengua pròpia de Catalunya, com tampoc no ho són el xinès, l'àrab o el gallec per exemple, té un rang especial de llengua oficial justificat a l'Estatut de Catalunya per ser llengua oficial a l'Estat espanyol.

A Catalunya no és que hi hagi dues llengües, n'hi ha moltes més. I totes són pròpies dels ciutadans de Catalunya.

L'oficialitat del castellà arreu de l'Estat espanyol és fruit de la Constitució espanyola, però, a diferència del català i l'occità a Catalunya, no es justifica la raó del tractament diferenciat respecte a les altres llengües pròpies de l'Estat espanyol, tot i reconèixer, en la mateixa constitució, que el castellà és una llengua espanyola de la mateixa manera que les altres.

34

33 Estic preocupat/da perquè cada cop sento menys català al carrer. Veig que l'ús del català va disminuint.

Segons les darreres dades oficials no hi ha un retrocés general pel que fa a l'ús del català; fins i tot hi ha sectors on s'ha produït una millora.

Segons les dades publicades en l'estudi sobre els Usos lingüístics a Catalunya del 2003 per l'Institut d'Estadística de Catalunya, la primera llengua que els ciutadans senten com a única pròpia és el català amb un 48,8% dels enquestats, davant d'un 44,3% que tenen el castellà com a única pròpia. Encara que el castellà és la primera llengua materna dels catalans amb un 53,5% respecte un 40,4% per al català, per contra el català és la que senten majoritàriament com a llengua pròpia, essent a la vegada la llengua habitual per un 50,1% respecte un 44,1% que l'és el castellà. El català, també segons aquesta enquesta, és la primera llengua més triada a la televisió i a la ràdio.

En algunes comarques, com ara les de les terres de l'Ebre, el català és l'única llengua pròpia del 90% dels catalans. Cal dir que en d'altres aspectes (publicitat, catàlegs, etiquetatge, documents...) el català ha experimentat una millora substancial en els darrers anys. A més, la transmissió familiar de l'idioma s'incrementa any rere any. De tota manera, cal reconèixer que la situació del català no

és ni de lluny l'òptima. De fet el català es troba en una situació fràgil. Aquestes dades, però, ens indiquen que, malgrat aquesta situació, estem en una fase en què es donen les circumstàncies adients per redreçar-la si realment hi ha voluntat política i per part dels ciutadans per fer-ho.

Segons les darreres dades oficials, no hi ha un retrocés general pel que fa a l'ús del català; fins i tot hi ha sectors on s'ha produït una millora.

35

D - Dubtes de quan i on ens podem dirigir en català, què podem fer per millorar-ne l'ús i com justificar la nostra identitat lingüística en determinades situacions

L'evolució o desaparició de les llengües no és, més enllà del que poden pretendre alguns, un procés natural.

És purament fruit d'un procés social i històric.

I nosaltres som els que fem història i podem intervenir-hi.

36

L'evolució o desaparició de les llengües no és, més enllà del que poden pretendre alguns, un procés natural.

És purament fruit d'un procés social i històric. I nosaltres som els que fem història i podem intervenir-hi.

Altrament, la història l'escriuran aquells que sí que estan disposats a esmerçar-hi molts esforços per fer desaparèixer la nostra llengua; i el seu millor aliat és precisament el nostre victimisme i l'esgotament en la perseverança en la normalització de la nostra llengua. La pregunta no és, doncs, com estem, sinó què podem fer per normalitzar la situació: "No et demanis com està el català sinó què puc fer jo pel català".

Població segons la llengua habitual d'ús a Catalunya

català	50,1%
castellà	44,1%
català i castellà	4,7%
altres	1,1%

Font: Estadística d'usos lingüístics, 2003. Generalitat de Catalunya.

La nostra actitud particular de cada dia, el grau d'optimisme per encoratjar els altres i la nostra fidelitat lingüística en l'ús del català en totes les ocasions possibles, ja són passos molt importants en aquest procés.

34 Em sento incòmode en moltes situacions i sembla que m'hagi de justificar perquè parlo en català.

Encara que l'entorn no sempre acompanyi, ens hem de prendre el fet de parlar en català amb la màxima normalitat, i no caure en el parany d'haver-nos de justificar.

Cal, per tant, no entrar en discursos ni argumentacions, simplement el català és la nostra llengua, de la mateixa manera com el francès és la d'un francès i l'alemany la d'un alemany.

Hem de tenir ben present que objectivament nosaltres no creem cap conflicte per emprar el català arreu i en totes les situacions en el nostre país. En tot cas és el subjecte que no admet aquesta realitat qui pot patir el conflicte.

La nostra llengua ha estat sovint sistemàticament objecte de baixa consideració, i fins i tot de rebuig, i per tant els individus ens veiem forçats a rebutjar qualitats pròpies del nostre ésser.

Cal alliberar-nos d'aquests complexos i mantenir-nos serens, de manera que el conflicte o dubtes d'actuació sempre quedin en la persona no convençuda, no pas en nosaltres.

35 Quan surto a l'estranger o bé em trobo un foraster a casa nostra i em demana quina és la meva llengua no sé com respondre'l. Sovint en aquestes situacions em tracten com si el castellà fos la meva llengua, o com si tinguéssim dues llengües pròpies a Catalunya: el català i el castellà. A vegades fins i tot em fa l'efecte que es pensen que el català és un dialecte. Si per exemple en la conversa em fan preguntes sobre el castellà pensant-se que és la meva llengua, com haig de respondre?

A vegades ens fa l'efecte que pel fet de parlar català hem de donar massa explicacions i és ben el contrari; només cal dir que parlem català amb tota la normalitat i que és la nostra única llengua pròpia; és, per tant, l'única llengua nacional (el castellà també està declarada oficial per bé que és originària d'altres territoris).

38

Tot seguit, però, fem algunes recomanacions que en certes situacions poden ser útils:

1. Pel que fa al català, si ens demanen si és castellà (o espanyol), hem de dir que no.
2. Si ens demanen si s'hi assembla, els podem dir que és una llengua romànica com el francès, l'italià, el portuguès, el romanès o el castellà.
3. Si ens demanen, però, quina és la llengua que s'hi assembla més, els podem dir que l'occità, o orientar-los que podria ésser una barreja entre francès i italià o d'altres llengües romàniques.
4. Si ens demanen que els diguem com es diu en castellà algun mot o frase, els podem demanar per què ho volen saber en castellà, i els podem explicar que, si són aquí, és més coherent que aprenguin alguna frase en l'idioma del país.
5. Si hi insisteixen o bé no ho acaben d'entendre i tant d'interès tenen en el castellà, tot i conèixer-lo, podem recomanar que millor que ho demanin a un castellanoparlant que els donarà una resposta més espontània i acurada.

6. Si ens demanen quines llengües es parlen a Catalunya, els podem dir que la llengua nacional és el català però que arran dels moviments migratoris es parlen d'altres llengües com l'àrab, l'amazic, el mandinga, l'alemany o el castellà. Els podem explicar que per la forta immigració, tant des de l'Estat espanyol com d'Amèrica, el castellà, d'aquest grup, és la que té més parlants a Catalunya.
7. Si ens diuen que som bilingües, els podem aclarir que només tenim una llengua, que és el català, encara que a l'escola aprenem normalment també anglès i castellà, i que hi ha gent vinguda de fora o amb família forastera que parla d'altres llengües (àrab, urdú...).
8. Si ens volen acomiadar o saludar o dir algun mot en castellà (en una conversa en anglès, per exemple) per quedar bé amb nosaltres, els podem mostrar la nostra estranyesa, o demanar-los perquè ens ho diuen en castellà.

E- On adreçar-se per fer una reclamació oficial i informar-se sobre què podem denunciar

En l'àmbit del Principat de Catalunya, les reclamacions oficials cal fer-les mitjançant l'Agència Catalana del Consum o bé les Oficines de Garanties Lingüístiques de la Secretaria de Política Lingüística, de la Generalitat de Catalunya. També hi ha entitats que trameten la queixa:

PLATAFORMA PER LA LLENGUA

C. Diputació, 276, planta baixa – 08009 Barcelona

Tel. 933 211 803

info@plataforma-llengua.cat

<http://www.plataforma-llengua.cat>

40

AGÈNCIA CATALANA DEL CONSUM

Av. Diagonal, 405 bis – 08008 Barcelona.

Tel. 934 849 300 – Fax 934 849 320

Gran Via de Carles III, 105, lletres B-I

08028 Barcelona

Tel. 935 566 010 – Fax: 934 110 678

consum@consumcat.net

<http://www.consum.cat>

SECRETARIA DE POLÍTICA LINGÜÍSTICA

Passatge de la Banca, 1-3 – 08002 Barcelona

Tel. 935 671 000 – Fax 935 671 001

spl.presidencia@gencat.net

<http://www.gencat.cat/llengua>

OFICINA DE GARANTIES LINGÜÍSTIQUES

<http://www.gencat.cat/presidencia/llengcat/ogl>

Barcelona:

Passatge de la Banca, 1-3 – 08002 – Tel. 935 671 074

oglbarcelona.presidencia@gencat.net

Girona:

Ciutadans, 18 – 17004 – Tel. 972 225 417

oglgirona.presidencia@gencat.net

Lleida:

Lluís Companys, 1 – 25003 – Tel. 973 030 499

ogllleida.presidencia@gencat.net

Tarragona:

Sant Francesc, 3 – 43071 – Tel. 977 236 559

ogltarragona.presidencia@gencat.net

Tortosa:

Dr. Ferran, 6-8 – 43500 – Tel. 977 448 070

oglterresdelebre.presidencia@gencat.net

CONSORCI PER A LA NORMALITZACIÓ LINGÜÍSTICA

C. Mallorca, 272, 8è – 08037 Barcelona
Tel. 932 723 100 – Fax 93 4 872 167
cpnl@cpnl.cat
<http://www.cpnl.cat>

ÒMNIUM CULTURAL

C. Diputació, 276 pral – 08009 Barcelona
Tel. 933 198 050
oc@omnium.cat
<http://www.omnium.cat>

CAL

(Coordinadora d'Associacions
per la Llengua Catalana)

C. Santa Perpètua, 15, baixos – 08012 Barcelona
Tel. 934 159 002 – Fax 934 158 718
cal@cal.cat
<http://www.cal.cat>

OCUC

(Organització de Consumidors
i Usuaris de Catalunya)

Av. República Argentina, 29 , pis 1 – 08023 Barcelona
Tel. 934 174 737
info@ocuc.org
<http://www.ocuc.org>

CONSUM CATALA

(Associació Catalana de Consumidors)

C. Rocafort, 242 bis, 3r pis – 08029 Barcelona
Tel. 935 533 550
comunicacio@consumcatala.cat
<http://www.consumcatala.cat>

OBRA CULTURAL BALEAR

C. de la Impremta, 1 – Palma (Mallorca)
Tel. 971 723 299
wmaster@ocbweb.org
<http://www.ocbweb.org>

ACCIÓ CULTURAL DEL PAÍS VALENCIÀ

Edifici Octubre
C. de Sant Ferran, 12 – 46001 València
Tel. 963 157 799
info@acpv.net
<http://www.acpv.net>

CENTRE DE CULTURA CATALANA

C. Llacuna 14 – Andorra la Vella (Andorra)
Tel. 825 673 – 326 602
<http://www.centreculturacatalana.org>

En quins punts es parla de...?

ÍNDEX TERMINOLÒGIC

	capítols
Alguer	23, 30
Andorra	23, 30
atenció oral	1, 2, 3, 4, 5, 6, 7, 10, 27
bars	3, 4, 11, 13, 18
cartes i menús de restaurants i bars	11, 13
Carxe (regió del)	23
catàlegs	9, 19
Catalunya Nord	23, 30
cinema	15
clients	1, 3, 4, 6, 10, 11, 12
conflicte lingüístic	2, 13, 34
consumidors ...	9, 10, 13, 14, 15, 16, 17, 18, 19, 20, 21
discriminació lingüística	1, 13, 20, 28, 29, 31
DVDs	14, 16
Espanya	vegeu Estat espanyol
Estat espanyol	23, 28, 29, 32, 35
Estat francès	23, 28, 29
estrangers, converses amb	1, 2, 3, 4, 5, 6, 8, 32, 34, 35
etiquetatge	17, 20, 21, 27
França	vegeu Estat francès
Franja de Ponent	23, 30
funcionaris, converses amb	1, 2, 7
Illes Balears	23, 30

	capítols
immigrants	vegeu nouvinguts
llengua oficial	22, 23, 24, 27, 32, 35
llengua pròpia	23, 27, 28, 32, 33, 35
llengües minoritàries	22, 24
llengües minoritzades	24
llibres	14
mala educació	1, 28
megafonia	12
mòbils	10
nombre de parlants	22, 24, 26, 27
nouvinguts, converses amb	1, 2, 3, 4, 5, 9, 32, 34
occità (i aranès)	32
ofertes comercials	6, 9, 10, 19
Pais Valencià	23, 25, 30
Principat de Catalunya	23, 30, 32
publicitat	6, 9, 19, 27
restaurants	2, 3, 4, 11, 13
retolació	18
serveis d'atenció al client ...	1, 3, 4, 6, 10, 13, 19
telefonía	10
territoris on es parla català	23
turistes, converses amb	2, 32, 34, 35
universitat	8
ús del català (dades d'ús)	26, 33
valencià	25

© Plataforma per la Llengua

Dipòsit Legal: B- 13650-2007

1a edició: setembre del 2006
tiratge 4.000 exemplars

2a edició: febrer del 2007
tiratge 4.000 exemplars

Disseny gràfic: Clic Traç, sccl

**PLATA
FORMA
PER LA
LLENGUA**

Si vols col·laborar amb
la Plataforma per la Llengua,
contacta amb nosaltres
o visita la nostra plana web

c/Diputació, 276, planta baixa
08009 Barcelona
Tel. 93 321 18 03

info@plataforma-llengua.cat
www.plataforma-llengua.cat